

ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ НАПРЯМКІВ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ

Одним з головних напрямків державної бюджетної політики є забезпечення соціальних стандартів населення. Досягнення зазначеної мети здійснюється за рахунок створення системи державних органів та підпорядкованих їм установ, одним з основних напрямків діяльності яких є акумулювання та видача бюджетних коштів різним категоріям населення. Представниками такої системи в Україні є спеціалізовані державні фонди, створені з метою соціального страхування різних верств населення. До них, зокрема, відноситься Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття і Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Для здійснення управління фінансами пенсійного забезпечення створено Пенсійний фонд України, який є центральним органом виконавчої влади, підвідомчим Кабінету Міністрів України. Він діє згідно з Положенням “Про Пенсійний фонд України” від 24 жовтня 2007 року.

Основними завданнями Пенсійного фонду України є:

- участь у формуванні і реалізації державної політики у сфері пенсійного забезпечення та соціального страхування;
- керівництво та управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;
- забезпечення збирання та акумулювання внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, ведення їх обліку;
- призначення (перерахунок) пенсій, щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці та підготовка документів для їх виплати;
- забезпечення своєчасного і в повному обсязі фінансування та виплати пенсій, допомоги на поховання, інших виплат, які згідно із законодавством здійснюються за рахунок коштів Пенсійного фонду України та інших джерел, визначених законодавством;
- ефективне та цільове використання коштів, удосконалення методів фінансового планування, звітності та системи контролю за витрачанням коштів.

Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” від 23 вересня 1999 року відповідно до Конституції України та Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування визначає правову основу, економічний механізм та організаційну структуру загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян від

нешасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які призвели до втрати працездатності або загибелі застрахованих на виробництві.

Страховання від нещасного випадку здійснює Фонд соціального страхування від нещасних випадків, який є некомерційною самоврядною організацією, що діє на підставі статуту, який затверджується її правлінням.

Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" від 2 березня 2000 року створюється для управління страхуванням на випадок безробіття, провадження збору та акумуляції страхових внесків, контролю за використанням коштів, виплати забезпечення та надання соціальних послуг, здійснення інших функцій згідно із Законом і статутом Фонду. Фонд є цільовим централізованим страховим фондом, некомерційною самоврядною організацією.

Згідно з законом соціальне страхування на випадок безробіття – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення на випадок безробіття з незалежних від застрахованих осіб обставин та надання соціальних послуг за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Страховання на випадок безробіття здійснюється за принципами: надання державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав; обов'язковості страхування на випадок безробіття всіх працюючих на умовах трудового договору (контракту) та на інших підставах, передбачених законодавством про працю; цільового використання коштів страхування на випадок безробіття; солідарності та субсидування; паритетності в управлінні страхуванням на випадок безробіття держави, представників застрахованих осіб та роботодавців та інше.

Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням" від 18 січня 2001 року відповідно до Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування визначає правові, організаційні та фінансові основи загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян на випадок тимчасової втрати працездатності, у зв'язку з вагітністю та пологами, у разі смерті, а також надання послуг із санаторно-курортного лікування та оздоровлення застрахованим особам та членам їх сімей.

Отже, можна погодитися з думкою О. Кульчицької, що соціальні страхові фонди – це юридичні особи, які мають ознаки як юридичних осіб приватного права, так і осіб публічного права. Особливостями правового статусу соціальних страхових фондів як юридичних осіб є цільовий характер їхньої діяльності, некомерційність, самоврядність та позабюджетність [1, с. 242].

Таким чином, в Україні сформована система державних органів та підпорядкованих їм установ, основною метою яких є соціальне страхування різних груп населення. Проте подальший розвиток

законодавства у сфері соціального захисту населення потребує адаптації системи соціального страхування до європейських стандартів. В цьому зв'язку перспективним напрямком державної політики у цьому напрямку є створення умов для розвитку системи недержавного соціального страхування як однієї з важливих складових соціального захисту населення в більшості високорозвинених країн.

Література

1. Кульчицька, О. Особливості правового статусу соціальних страхових фондів [Текст] / О. Кульчицька // Вісник Львів Ун-ту : серія юридична. – Вип. 42. – 2006. – С. 238–243.

Гончаров, А.В. Державне соціальне страхування як один із основних напрямків бюджетної політики [Текст] / А.В. Гончаров // Актуальні проблеми правового регулювання фінансово-кредитних відносин в умовах кризи: практика правозастосування і шляхи її вдосконалення: зб. тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (4-5 червня 2010 р., м. Суми). - Суми: УАБС НБУ, 2010. - С. 172-174.